

վերջին Տիկինը 1833 թ. զոհ է դնացել Քոռ
Հիւսէին Բէկին, որ իւրացրել է բերդը,
ընջել է Պոտի փաշայի տոհմը եւ ինքն էլ
հալածուել է Կարսի Ահմէդ փաշայից. փա-
խել է Տայոց-քար, ապաստանել է Ուորի
բերդը: Այստեղից սրան կալանաւորեց տա-
րաւ էրզրում Յովհաննէս եպ. Սելիեանը,
ուր կախեցին եւ վերջ տուին ինչպէս Ար-
դանուչի, այնպէս էլ Ճորոխի Աւազանի
վասալական Բէկերին:

Արդանուչի Կլարջէս գիւղը ցոյց է տա-
լիս նոյնպէս դաւառի անուան պահպանու-
թիւնը 3000—4000 տարուց ի վեր: Կլար-
ջէսի բերդը մի ժամանակ այնպիսի հռչակ է
ունեցել, որ ամբողջ դաւառին տիրել եւ իր
անունն է վրան դրել: Այս օր Կլարջէտի
բերդի պարիսպները, ապարանքի եւ տա-
ճարի աւերակները ցոյց են տալիս, նրա փա-
ռաւոր անցեալը. ուր նստել են Կլարջէտի
պատէզիները: Կլարջէտից երկու կիլոմետր
հեռաւորութեան վրայ է Ուրթամասի ամ-
րոցն ու աշտարակը, որոնք աւերակ են. աչ-
կատարեան որմերով անհամեմատ հին են:
Ուրթամասին կամ Ուր-Փամասի Կլարջէտի
պատմութիւնը, նախկին պատէզիների գո-
յութիւնը հասցնում են Ակկաղների Ուրի եւ
Ուրեկի, Հաթթերի Ուր-գա, Միղանիայի
Ուրֆա քաղաքների գոյութեան շրջանը:
Տարօրինակը սրանց աւերակների գոյու-
թիւնը, տոկունութիւնը, պահպանութիւնը
չէ, այլ ժողովրդի պահպանողականութիւնն